

- здавання в оренду власної площі.
- Джерелами для формування стійкої позиції банку є:
- кошти від погашення виданих кредитів;
- залучення коштів акціонерів;
- залучення коштів з-за кордону.

За результатами проведеної роботи можна зробити висновок, що ТОВ «Кредобанк», аби зробити свій банк привабливим для клієнтів, використовує всі аспекти конкурентоспроможності. Це сприяє тому, що банк є конкурентоспроможним на ринку України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Банки и банковское дело / Под ред. И. Т. Балабанова. – СПб.: Питер, 2001. – 256 с.
2. Банковское дело: стратегическое руководство. – М.: Издательство АО «Консалт- банкир», 1998. – 432с.
3. Герасимчук В.Г. Развитие предприятия: диагностика, стратегия, эффективность. – К.: Вища школа, 1995.- 265 с.
4. Максимов И.В. Оценка конкурентоспособности промышленного предприятия // Маркетинг. — 1996. — № 3. — С. 33—39.
5. Клейнер Г.Э. Механизмы принятия стратегических решений и стратегическое планирование на предприятиях// Вопросы Экономики. — 1998. — № 9. С. 46—65.

УДК 338.2

МЕХАНІЗМ СТИМУЛЮВАННЯ ЕФЕКТИВНОГО ВИРОБНИЦТВА ЗАСОБАМИ ПОДАТКОВОЇ ПОЛІТИКИ НА КОНКУРЕНТНИХ РИНКАХ

*Кобець В.М. - к.е.н, доцент,
Херсонський державний університет*

Постановка проблеми. Кожне підприємство має різну продуктивність виробництва і прибутковість від продажу продукції на конкурентних ринках. Це, зокрема, обумовлено різною технологією виробництва, що впроваджується на підприємстві. Для пришвидшення технічного оновлення, впровадження інновацій, ноу-хау необхідне створення державою і відповідних фіскальних стимулів для підприємства.

Стан вивчення проблеми. В Україні податкове законодавство передбачає однакову ставку непрямого податку (20%-й податок на додану вартість) для кожного підприємства, незалежно від розміру його прибутку і рентабельності.

Величину податкової ставки як для прямих, так і для непрямих податків визначає безпосередньо держава. Метою держави, як раціонального суб'єкта на мікро- і макрорівні, є створення таких податкових умов для господарюючих

суб'єктів, за яких відбуватиметься максимізація податкових надходжень від їх діяльності до державного бюджету, що є основним джерелом фінансування функцій держави, у тому числі – фінансування державою суспільних благ, частка витрат на які у державі має залишатися відносно постійною.

Завдання і методика досліджень. Розглянемо формування податкової політики держави, що ґрунтується на рівні інновацій конкурентного підприємства, що відображається в його технологіях і, відповідно, витратах виробництва.

Результати досліджень. Рівень використовуваної підприємством технології відображається у його загальних витратах виробництва. У загальному вигляді довгострокові витрати виробництва визначатимуться показниковою функцією:

$$TC = v \cdot q^\gamma, \quad (1)$$

де v - константа, γ - показник, обернений ефективності виробництва та ефекту масштабу підприємства. Функція загальних витрат TC є монотонно зростаючою за випуском продукції, тобто $\gamma \in [1; +\infty]$. Для різних підприємств параметр γ прийматиме різні значення: чим продуктивніша технологія, тим нижчим буде значення γ (тим повільніше зростатимуть витрати виробництва з ростом випуску) і навпаки.

Підприємство у своєму розвитку при розширенні власних виробничих потужностей проходить *зростаючий* ефект масштабу (скорочення собівартості), *постійний* ефект масштабу (постійна собівартість) і *спадний* ефект масштабу (збільшення собівартості), що продемонстровано на рис.1.

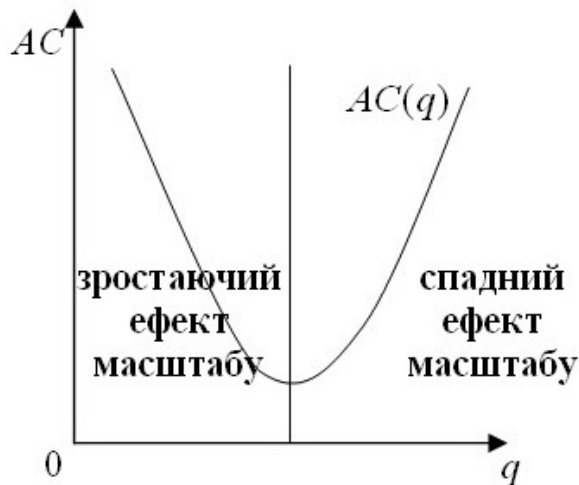

Рисунок 1. Взаємозв'язок ефекту масштабу і собівартості

Показник ступеня функції (3.1) відповідає ефекту масштабу підприємства. Цей взаємозв'язок представлений табл.1.

Таблиця 1 - Взаємозв'язок виробничої функції і загальних витрат

Показник степеня	Ефект масштабу	Характеристика
$\gamma < 1$	Зростаючий	На початкових етапах виробництва
$\gamma = 1$	Постійний	Нетривалий етап при стабілізації діяльності
$\gamma > 1$	Спадний	При подальшому нарощуванні виробничих потужностей

Таблиця 1 показує, що найчастіше ефект масштабу буває спадним, оскільки при діяльності конкурентного підприємства воно швидко досягає зростаючого ефекту масштабу при незначному нарощуванні випуску продукції, який замінюється нетривалим періодом стабільності, коли ріст випуску не змінює собівартості, після чого настає спадний ефект масштабу, при якому ріст випуску і собівартість зростають одночасно.

Побудуємо модель підприємства, що сплачує непрямі податки.

Для цього введемо ряд таких припущень:

1. Підприємство діє на конкурентному ринку і в конкурентній галузі.
2. Ціна продукції на конкурентному ринку є постійною, оскільки конкурентне підприємство не має достатньої ринкової влади, щоб впливати зміною своєї пропозиції q на розмір ціни P .
3. Кожне підприємство має спадний ефект масштабу, тобто $\gamma > 1$.
4. Мета підприємства – максимізація власного прибутку π .
5. Держава встановлює таку ставку непрямого податку t для кожного підприємства, щоб максимізувати податкові надходження B від його діяльності до державного бюджету.

Побудову моделі розпочнемо з цільової функції прибутку підприємства, яке прагне максимізувати свій прибуток, визначаючи відповідний обсяг продажу:

$$\pi = P \cdot q - TC - t \cdot P \cdot q \xrightarrow{q \geq 0} \max \quad (2)$$

Оскільки функція загальних витрат визначається виразом (1), після підстановки одержимо:

$$\pi = P \cdot q - v \cdot q^\gamma - t \cdot P \cdot q$$

Звідси з необхідної умови максимуму функції прибутку за випуском отримаємо його оптимальне значення:

$$q = \left(\frac{(1-t) \cdot P}{\gamma v} \right)^{\frac{1}{\gamma-1}} \quad (3)$$

Надходження до державного бюджету формуватимуться у відповідності до наступної функції:

$$B = t \cdot P \cdot q - A \quad (4)$$

де A - витрати на адміністрування податків.

Підстановка випуску (3.3) у функцію бюджету (3.4) і застосування необхідної умови максимуму до бюджету за ставкою непрямого податку дає:

$(\gamma - 1) \cdot t^{\gamma-2} - \gamma \cdot t^{\gamma-1} = 0$. З цього рівняння отримаємо рівноважну ставку непрямого податку:

$$t^* = \frac{\gamma - 1}{\gamma} \quad (5)$$

Цікавим результатом є те, що лише для $\gamma > 1$ (спадний ефект масштабу) ставка податку буде додатною.

Далі розглянемо вплив диференційованої та фіксованої податкової ставки на бюджетні надходження і прибуток підприємств

Для аналізу ефективності різних податкових ставок розглянемо конкурентний ринок, на якому встановлена диференційована податкова ставка, залежно від рівня продуктивності підприємства, що визначається його технологією.

Конкурентні фірми відрізняються одна від одної лише рівнем технології, що відображається показником степеню γ функції (1). На прикладі відкритого АТ "Електрометалургійний завод "Дніпроспецсталь" ім. А.М. Кузьміна" покажемо, як знаходити значення цього степеня.

Знайдемо натуральні логарифми від обох частин функції (1), одержимо (q - сталь конструкційна легована у тоннах):

$$\ln TC = \ln v + \gamma \cdot \ln q \quad (6)$$

Таблиця 2 - Побудова функції загальних витрат для АТ "Електрометалургійний завод "Дніпроспецсталь"

Рік	Загальні витрати TC, грн.	Випуск q, тонн	$\ln TC$	$\ln q$
2009	478045	61206	13,08	11,02
2010	478045	61206	13,65	11,41
2011	478045	61206	13,87	11,45

За допомогою пакета прикладних програм MS Excel визначимо параметри функції (7):

$$\ln TC = -5,7 + 1,7 \cdot \ln q \quad (7)$$

Із одержаних значень отримали, що параметр $\gamma=1,7$, що свідчить про середню продуктивність цього підприємства і про значний спадний ефект масштабу, що обумовлює ріст собівартості конструкційної легованої сталі.

Аналогічно при наявності інформації щодо загальних витрат і випуску можна обчислити значення коефіцієнта продуктивності і для інших підприємств на конкурентному ринку.

Тепер розглянемо конкурентний ринок із ціною продукції 10 грн.

Таблиця 3 - Конкурентний ринок із диференційованою податковою ставкою

Фірма	γ	t	q	ТС	В	π
1	1,20	16,7%	16150	112157	26918	16150
2	1,21	17,4%	9407	64254	16327	9407
3	1,22	18,0%	5759	38694	10386	5759
4	1,23	18,7%	3681	24335	6884	3681
5	1,24	19,4%	2444	15897	4731	2444
6	1,25	20,0%	1677	10737	3355	1677
7	1,26	20,6%	1186	7470	2447	1186
8	1,27	21,3%	860	5336	1830	860
9	1,28	21,9%	639	3901	1398	639
10	1,29	22,5%	484	2913	1090	484
11	1,30	23,1%	374	2217	865	374
12	1,40	28,6%	58,8	300	168	58,8
13	1,50	33,3%	19,8	87,8	65,8	19,8
14	1,60	37,5%	9,7	37,8	36,3	9,7
15	1,70	41,2%	5,9	20,4	24,3	5,9
16	1,80	44,4%	4,1	12,6	18,2	4,1
17	1,90	47,4%	3,1	8,6	14,7	3,1
18	2,00	50,0%	2,5	6,2	12,5	2,5

Отже, з таблиці видно, що при встановленні диференційованої податкової ставки зі зростанням γ (неефективності підприємства) зменшуються обсяги виробленої продукції, надходження до бюджету і прибуток фірми (рис. 2).

Рисунок 2. Залежність показників діяльності підприємства від диференційованої ставки податку

Далі проаналізуємо ринок, на якому встановлено фіксовану податкову ставку $t = 20\%$ і діють ті ж самі фірми.

Таблиця 4 - Конкурентний ринок із фіксованою податковою ставкою

Фірма	γ	t	q	ТС	В	π
1	1,20	20%	13168	87791	26918	17558
2	1,21	20%	8057	53274	16115	11186
3	1,22	20%	5157	33817	10314	7440
4	1,23	20%	3432	22334	6864	5134
5	1,24	20%	2363	15250	4727	3660
6	1,25	20%	1677	10737	3355	2684
7	1,26	20%	1222	7764	2445	2019
8	1,27	20%	912	5749	1825	1552
9	1,28	20%	695	4348	1391	1217
10	1,29	20%	540	3351	1080	972
11	1,30	20%	427	2628	854	788
12	1,40	20%	78,0	446	156	178
13	1,50	20%	28,4	151	56,9	75,9
14	1,60	20%	14,4	73,1	29,3	43,9
15	1,70	20%	9,1	43,0	18,3	30,1
16	1,80	20%	6,6	35,9	12,9	22,9
17	1,90	20%	4,9	28,6	9,9	18,7
18	2,00	20%	4,0	24,0	8	16,0

Тепер порівняємо дані, отримані за різних податкових політик у таблицях 3 і 4. Розглянемо зміну в обсягах виробництва, бюджетних надходженнях і прибутках відповідних підприємств. У табл. 5 наведені дані, які порівнюють два наведені ринки.

Таблиця 5 - Порівняння впливу на підприємства диференційованої і фіксованої податкової ставок

Фірма	γ	ΔQ	$\Delta \pi$	ΔB	ΔTC
1	1,20	2981	4873	578	24356
2	1,21	1350	2306	212	10980
3	1,22	602	1073	72,2	4877
4	1,23	249	463	19,8	2011
5	1,24	80,5	155	3,2	646
6	1,25	0	0	0	0
7	1,26	-36,9	-76	1,5	-294
8	1,27	-52,1	-112	4,2	-414
9	1,28	-56,5	-125	6,8	-447
10	1,29	-55,6	-127	9,0	-438
11	1,30	-52,3	-123	10,6	-411
12	1,40	-19,3	-58	11,9	-146
13	1,50	-8,7	-32	9,0	-63,9
14	1,60	-4,9	-21	7,1	-35,3
15	1,70	-3,2	-16	6,0	-33,6
16	1,80	-2,4	-13	5,3	-16,1
17	1,90	-1,8	-11	4,8	-12,2
18	2,00	-1,5	-10	4,5	-9,7

Висновки та пропозиції. На основі наведеної таблиці проведемо порівняльний аналіз.

1. При встановленні диференційованої податкової ставки, замість фіксованої для підприємств, що працюють на конкурентному ринку, одержимо, що випуск, прибуток і платежі до державного бюджету від ефективних підприємств збільшаться, а для неефективних – скоротяться.

2. Для підприємства, в якого фіксована і диференційована ставка співпадають, змін у його основних показниках виробничо-збутової діяльності не відбудеться.

3. Оскільки при аудиті фінансової звітності підприємств можна швидко виявити, до якої категорії воно належить, наявність значного штрафу убезпечить податкові органи від надання недостовірної інформації підприємствами.

4. Дана податкова політика з диференційованими податковими ставками за рівнем ефективності спонукатиме підприємства впроваджувати продуктивніші технології для зменшення податкового тягаря і підвищення власної прибутковості.

Перспективи подальших досліджень. У подальшому планується розглянути встановлення державою рівноважних ставок непрямих податків для ринків із недосконалою конкуренцією.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Dilip Mookherjee. "Decentralization, Hierarchies, and Incentives: A Mechanism Design Perspective // Journal of Economic Literature, American Economic Association. – Vol. 44(2), 2006. – P. 367–390.
2. Jehle G.A., Reny P.J.. Advanced Microeconomic Theory (3rd Edition). – Prentice Hall, 2011. – 672 p. – ISBN 10: 0273731912 (3rd Edition).
3. Williamson O.E. Markets and Hierarchies: Analysis and Antitrust Implications. – New York: FREE PRESS, 1975. – 277 P.
4. Маскин Э.С. Конструирование экономических механизмов: как реализовать социальные цели. – М.: ГУ ВШЭ, 2009. – 22 с.
5. Николенко С.И. Теория экономических механизмов: учебное пособие / С.И. Николаенко. – М.: ИНТУИТ: БИНОМ. Лаборатория знаний, 2009. – 207 с.
6. Річна фінансова звітність. Днепропетцсталь. – Режим доступу: http://www.dss-ua.com/media/rus/company/official-info/god_inf/god2011